

Arhivsko gradivo iz Zbirke Joce Vujića

Portret Joce Vujića. Uroš Predić, 1926.

blizini Temišvara. Kasnije je obitelj prodala imanje, a arhiv je kupio Joca Vujić 1925. godine. Knežev arhiv sadrži 1.071 dokument iz vremena kada je knez Miloš živio u izgnanstvu, u razdoblju 1839. – 1858. godine. Njegovom kupnjom sačuvana je kneževa korespondencija koja se može koristiti za istraživanja o životu kneza Miloša i njegove obitelji. Knežev arhiv može se razvrstati u 5 skupina koje čine: obiteljska, osobna i poslovna prepiska, sudski spisi te dokumenti s imanja kneza Miloša.

Korespondencija obitelji Obrenović većim dijelom sadrži pisma kneza Miloša sa sinom Mihailom i kćerkom Petrijom, udanoj Bajić (nekoliko Petrijinih pisama već je objavljeno). Ukupno je sačuvano 179 pisama, od kojih najveći broj pripada prepisci kneza Miloša i kneza Mihaila; 71 pismo kneza Miloša upućeno sinu Mihailu (1846. – 1854.) i 60 originalnih pisama kneza Mihaila upućenih knezu Milošu (1845. – 1858.). Iz prepiske s kćerkom Petrijom sačuvano je 38 pisama; 19 pisama kneza Miloša (1845. – 1858.) i 19 Petrijinih pisama upućenih ocu (1846. – 1860.) Tu su zatim i pisma ostalih članova porodice Obrenović, njih 10. Sačuvana su 4 pisma Anke J. Obrenović (1851. – 1854.), jedno pismo najmlađeg kneževog brata Jevrema Obrenovića iz 1848. godine, 2 pisma kneževog brata Jovana Obrenovića iz 1845. i 3 pisma kneginje Julije, žene Mihaila Obrenovića (1854. – 1858). Pisma koja je knez Miloš pisao sinu i kćerki predstavljaju ga u jednom potpuno novom svjetlu, kao brižnog i nježnog oca. U ovim pismima u prilici smo vidjeti ono drugo, privatno lice jednog vladara, koje se ne pokazuje svakom već samo najbližim članovima obitelji. Čitatelj pisama ostaje potpuno konsterniran i prilično zatečen činjenicom da su to pisma jednog strogog i odrješitog čovjeka, vladara apsolutista. Knez Miloš u svim pismima djeci iskazuje veliku roditeljsku ljubav, brigu i težnju da ih zaštiti i sačuva obitelj na okupu u teškim danima emigracije kada je obitelj rasuta po svijetu. U pismima Mihailu savjetuje sina da živi uredno, da ne rasipa novac i da ne „šenuči previše“ jašući konje, a kćerki Petriji dijeli savjete u vezi zdravlja i naročito oko podizanja i odgoja djece. Petrijina pisma ocu su uglavnom čestitke za praznike: Uskrs, Božić i Novu godinu, u nekim pismima ga obavještava o svom zdravlju, a kroz neka se provlači priča o ergelama konja i njihovom preseljenju u Vlašku. Pojedina Petrijina pisma su važna za povijest jer se spominje buna iz 1848. godine, a u nekim pismima vide se nagovještaji Miloševog povratka u Srbiju.

Treću grupu dokumenata čini prepiska Koste Anastasijevića, agenta u Bukureštu, koja sadrži 452 pisma, od kojih 340 originala i 112 kopija pisama

i telegrama povezanih u Knjigu kopija. Ovdje je korespondencija uglavnom na relaciji knez Miloš i knez Mihailo, a pisma se odnose na vođenje ekonomije kneza Miloša u Vlaškoj.

Dokumenti četvrte grupe sadrže prepisku i književne sastave kulturnih djelatnika 19. i 20. stoljeća. Među njima su: Joakim Vujić, Đorđe Magarašević, Matija Ban, Radoje Domanović, Janko Veselinović, Manojlo Grbić, Vladan Đorđević, Jovan Žujović, Luka Zima, Simo Matavulj, Joksिम Nović -Otočanin, Tihomir Ostojić, Milan Rešetar, Milica Stojadinović -Srpkinja, Milorad Šapčanin i Jovan Jovanović Zmaj, s književnim sastavima i ilustracijama za njih koje je sam radio. Korespondencija uglavnom sadrži materijale koji govore o njihovu životu i pomažu da se osobe i događaji smjesti u povijesni okvir vremena u kojem su živjeli i stvarali.

Posebnu grupu u zbirci Joce Vujića predstavljaju vojni i politički izvještaji te otvoreni i šifrirani telegrami iz srpsko-turskog rata 1875. – 1878. godine i iz ratova od 1912. do 1918. godine, kojih ukupno ima 175.

Zahvaljujući projektima koje je financiralo Ministarstvo kulture, arhivska građa Joce Vujića je sistematizirana i istražena u određenim segmentima, izrađen je sumarni inventar i objavljene su dvije monografije. Objavlivanjem ove građe otvorena su mnoga vrata za buduće istraživače, a ova bogata zbirka postala je dostupna javnosti. Osim toga, objavljivanjem dosad neobjavljene građe daje se i originalan doprinos povijesti i kulturnoj povijesti Srbije, ali čuva se i sjećanje na plemenitost onoga tko je građu marljivo prikupljao više od pola stoljeća i poklonio Univerzitetu u Beogradu. ■

Katalog Muzeja Joce Vujića u Senti